

УДК 657

Болдуєв М. В.¹, Подгорний О. О.²

¹ д-р держ. упр., проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕз-0515м НУ «Запорізька політехніка»

ДЕБИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ І ЇЇ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання дебіторська заборгованість є невід'ємним елементом фінансової діяльності підприємства, що виникає у процесі здійснення розрахунків між суб'єктами господарювання. Вона відображає суму вимог підприємства до інших осіб та безпосередньо пов'язана з реалізацією продукції, виконанням робіт і наданням послуг. Ефективне управління дебіторською заборгованістю має важливе значення для забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

З економічної точки зору дебіторська заборгованість являє собою фінансовий актив, який виникає внаслідок надання комерційного кредиту або здійснення інших господарських операцій. Вона характеризує обсяг ресурсів, тимчасово вилучених з обороту підприємства та переданих у користування контрагентам. Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, дебіторська заборгованість визнається активом за умови ймовірності отримання економічних вигід та можливості достовірного визначення її суми.

Важливим аспектом дослідження є класифікація дебіторської заборгованості, яка здійснюється за різними ознаками, зокрема за строками погашення, зв'язком з операційним циклом, об'єктами виникнення та ступенем своєчасності її погашення. Залежно від строків погашення виділяють поточну та довгострокову дебіторську заборгованість, що має значення для її відображення у фінансовій звітності та оцінки ліквідності підприємства.

Особливу роль відіграє правильна оцінка дебіторської заборгованості, оскільки вона безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності. На дату балансу дебіторська заборгованість відображається за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається з урахуванням резерву сумнівних боргів. Формування такого резерву дозволяє врахувати ризик неповернення частини заборгованості та забезпечити більш реалістичне відображення активів підприємства.

Аудит дебіторської заборгованості є важливим елементом контролю за достовірністю облікової інформації. Його метою є перевірка правильності визнання, оцінки, класифікації та відображення заборгованості у фінансовій звітності. У процесі аудиту здійснюється аналіз договорів з контрагентами,

перевірка первинних документів, оцінка реальності заборгованості, а також визначення обґрунтованості створення резерву сумнівних боргів.

Значну увагу в аудиті приділяють перевірки строків виникнення заборгованості та її погашення, оскільки прострочена дебіторська заборгованість може свідчити про проблеми у фінансовій дисципліні контрагентів або недоліки кредитної політики підприємства. Аналіз структури дебіторської заборгованості дозволяє виявити ризики неплатежів та оцінити ефективність управління розрахунками.

Практика свідчить, що надмірне зростання дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, знижує його ліквідність і може призвести до дефіциту грошових коштів. Водночас її оптимальний рівень сприяє розширенню обсягів реалізації та підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Тому важливим завданням є забезпечення балансу між стимулюванням продажів і контролем за своєчасністю розрахунків.

Отже, дебіторська заборгованість є складною економічною категорією, що потребує належної організації обліку та ефективного аудиторського контролю. Її правильне відображення у фінансовій звітності та своєчасний аналіз дозволяють підвищити якість управлінських рішень, забезпечити фінансову стабільність підприємства та мінімізувати ризики неплатежів. Саме тому удосконалення методики обліку та аудиту дебіторської заборгованості є важливим напрямом розвитку сучасної обліково-аналітичної системи.